

Codeswitching in Tai dam classrooms in Nakhon Pathom, Thailand

การสลับภาษาในชั้นเรียนที่มีการเรียนการสอนภาษาไทย

ในจังหวัดนครปฐม

วารสาร The International Journal of

Communication and Linguistic Studies

รศ.ดร. ชไมภัค เตชัสอนันต์

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หลักการและเหตุผล

- ❖ ภาษาไทดำนับเป็นภาษาของชนกลุ่มน้อย ซึ่งมีผู้พูดน้อยลงทุกวันเนื่องจากชาวไทยดำรงในนิยมพูดภาษาไทยมากกว่า
- ❖ มีความพยายามที่จะอนุรักษ์ภาษาไทดำโดยการเรียนการสอนในชุมชนชาวไทยและในโรงเรียนที่มีชาวไทยอาศัยอยู่ ในบางโรงเรียนมีการบรรจุวิชาภาษาไทดำในหลักสูตร
- ❖ โดยทั่วไปมีความคาดหวังว่าโรงเรียนเป็นช่องทางที่สำคัญมากในการอนุรักษ์ภาษาที่อยู่ในสถานะถดถอย/วิกฤต

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย

ชาติพันธุ์-กระบวนการใหม่ในการสืบสานภาษาและวัฒนธรรม (ไทยใต้/ไทดำ)

ทุนเมธีวิจัยอาวุโส สกว. (TRF: Senior Research Scholar) (๒๕๕๓-๒๕๕๖)

หัวหน้าโครงการ : ศ.ดร.สมทรง บุรุษพัฒน์ (สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล)

ประกอบด้วย 5 โครงการย่อย :

- 1) กระบวนการทางภาษากลุ่มชาติพันธุ์ที่ดำเนินอยู่ใน (Ethnic language processes in progress)
- 2) การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic language / cultural maintenance and shift)
- 3) การพัฒนาหลักสูตรของภาษากลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ (Curriculum development of ethnic languages in ethnic schools)
- 4) การจัดการข้อมูลตัวพหุของกลุ่มชาติพันธุ์ (Textual data management of ethnic groups)
- 5) การดำรงวัฒนธรรมไทยดำ: ภาพสะท้อนผ่านเพลงขับสายแปง (Cultural Maintenance of Tai Dam: Reflection in Khubsapeng Songs)

นับว่ามีการเรียนการสอนภาษาไทยให้น้อยมากในโรงเรียนไทย เนื่องจากนักเรียนที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว จึงแทบจะไม่มีงานวิจัยด้านต่างๆ ดังนี้

- ❖ วิธีการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียน
- ❖ การใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียน (เพื่อประโยชน์ทางการเรียนรู้/การปฏิสัมพันธ์) -- มีการใช้ภาษาเดียวหรือมีการการสลับภาษา

(Braine, 2010; Cook 2010; Cook 2011; Levine 2011; Macaro 2001; Macaro 2009)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. การอ้างภาษาที่อยู่ในภาวะถดถอย/วิกฤต ผ่านการเรียนการสอนในโรงเรียน
2. การปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน บริบท และเป้าหมายทางการเรียนการสอน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการสลับภาษาและการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

ตัวอย่างเช่น :

- Shameem (2007) – ประเทศฟีจี
 - นโยบายการศึกษาบังคับให้โรงเรียนประถมศึกษาจัดการเรียนการสอนในช่วงสามปีแรกเป็นภาษา Fiji Hindi (ภาษาพื้นเมือง/ภาษาแม่ของคนส่วนใหญ่)
 - ปัญหา: โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติได้เนื่องจากขาดแคลนการฝึกอบรมที่เหมาะสมและขาดแหล่งข้อมูลทางภาษา
- Majzuba and Raisb (2011) – ประเทศมาเลเซีย
 - อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยในมาเลเซียแห่งหนึ่งเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการอนุรักษ์ภาษาของชนชาวมลายูดั้งเดิมผ่านบาเต๊ะ (Bateq) เนื่องจากมีจำนวนผู้พูดเหลือเพียง 1,500 คน โดยเสนอให้บรรจุภาษาบาเต๊ะในหลักสูตรและผ่านกิจกรรมอนุรักษ์ภาษาออกหลักสูตรในทุกระดับชั้น

1. การอ้างภาษาที่อยู่ในภาวะถดถอย/วิกฤต ผ่านการเรียนการสอนในโรงเรียน
- แม้จะมีการตั้งความหวังว่าโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ภาษาที่อยู่ในสภาวะถดถอย/วิกฤต แต่ผลการศึกษาวิจัยจากนานาประเทศพบว่า

ครูสอนภาษาชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกหัดครู (teacher training) ที่เพียงพอ จึงไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านวิธีการสอนและแนวทางการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

2. การปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน บริบท และเป้าหมายทางการเรียนการสอน

ความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

การพูดคุยระหว่างครู-นักเรียนในชั้นเรียนช่วยให้เกิดการเรียนรู้

- การสร้างความรู้
- การพัฒนาทางสมอง/ปัญญา

(Mercer, 1994; Mercer and Littleton, 2007)

บริบทและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

- ห้องเรียน (Classroom) = บริบทเฉพาะ ที่ผู้เรียนและผู้สอนสร้างขึ้น (โดยมีอิทธิพลจากความเชื่อและความรู้ของตน) ผ่านการปฏิสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
- ตัวอย่างของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ➡ การซักถาม การแปล การอธิบายให้เกิดความชัดเจน การตรวจสอบความเข้าใจ

(Adendorff, 1996; Cain & Leibscher, 2009; Cook, 2010)

งานวิจัยพบว่า:

การสลับภาษาที่มีหน้าที่หลากหลายในชั้นเรียนขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่มีอยู่ ณ ขณะนั้น

(Adendorff, 1996; O'Cain & Leibscher, 2009; Cook, 2010)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการสลับภาษาและการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน

- การสลับภาษา:

“การใช้สองภาษาบนกันภายใต้หัวข้อการสนทนาเดียวกัน...ซึ่งถือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติในชุมชนพหุภาษาและชุมชนหลายภาษา การสลับภาษาซึ่งมักเกิดขึ้นเพื่อแสดงความสามัคคีในหมู่คณะสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับการออกเสียงระดับโครงสร้างคำและโครงสร้างประโยค และในระดับคำศัพท์”

(Richards & Schmidt 2002)

การสลับภาษาในห้องเรียนภาษาต่างประเทศยังเป็นประเด็นโต้แย้งในระดับสากล เป็นประโยชน์ VS เป็นโทษ ต่อการเรียนรู้

Roger Barnard, PhD
Associate Professor
Waikato University

James McLeelan, PhD
Senior Lecturer
University Brunel Darrussalam

Professor Andy Kirkpatrick
(Griffith University, Australia) :

- โดยทั่วไปอาจารย์สอนภาษาส่วนใหญ่ไม่รู้สึกลึกซึ้งที่คิดที่จะสลับมาใช้ภาษาแม่ของผู้เรียนในการสื่อสาร/สอน ซึ่งไม่ควรเป็นเช่นนั้น เพราะการสลับภาษาเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ถ้าผู้สอนสลับภาษาอย่างสร้างสรรค์

วิธีการวิจัย

กรณีศึกษา: ภาษาของครูและนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งในจังหวัดนครปฐม
วัตถุประสงค์ของการวิจัย:

1. เพื่อสำรวจความเชื่อของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยดำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในชั้นเรียนและการสลับภาษา
2. เพื่อสำรวจการใช้ภาษาของครูในชั้นเรียน ชนิดและหน้าที่ของการสลับภาษา
3. เพื่อสำรวจการใช้ภาษาของนักเรียนในชั้นเรียนและหน้าที่ของภาษาที่ใช้

สถานที่วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง:

- ห้องเรียนภาษาไทดำ 2 ห้องเรียน/โรงเรียน 2 แห่งในจังหวัดนครปฐม
- ครูสอนภาษาไทดำเพศชาย 1 คน (สอนทั้งสองโรงเรียน เนื่องจากขาดแคลนครูสอนภาษาไทดำในจังหวัดนครปฐม)
- นักเรียนห้องเรียนละ 30 คน

วิธีการเก็บข้อมูล:

1. การสังเกตการเรียนการสอนภาษาไทดำในสองชั้นเรียน
 - เป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและมีการบันทึกวิดีโอเทป
2. การสัมภาษณ์
 - เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผลการวิจัย

แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

1. การใช้ภาษาของครูในชั้นเรียน ชนิดและหน้าที่ของการสลับภาษา
2. การใช้ภาษาของนักเรียนในชั้นเรียนและหน้าที่ของภาษาที่ใช้
3. ความเชื่อของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยดำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับภาษาที่ชั้นเรียนใช้ในการสลับภาษา

1. การใช้ภาษาของครูในชั้นเรียน ชนิดและหน้าที่ของการสลับภาษา

❖ การใช้ภาษาของครูในชั้นเรียน

บทเรียน	จำนวนครั้งที่พูดทั้งหมด		จำนวนครั้งที่พูดของครู		จำนวนครั้งที่พูดของนักเรียน		จำนวนครั้งที่พูดของครูเป็นภาษาไทยกลาง		จำนวนครั้งที่พูดของครูเป็นภาษาไทยดำ	
	No	%	No	%	No	%	No	%	No	%
1	526		324	61.60	202	38.40	40	12.34	284	87.56
2	121		84	69.42	37	30.58	23	27.38	61	72.62

❖ ชนิดและจำนวนครั้งของการสลับภาษา(ของครู)

ระดับคำวลี		ระดับประโยค		ระดับระหว่างประโยค		ระดับหลายประโยค		จำนวนครั้งรวม	
บทเรียนที่ 1	บทเรียนที่ 2	บทเรียนที่ 1	บทเรียนที่ 2	บทเรียนที่ 1	บทเรียนที่ 2	บทเรียนที่ 1	บทเรียนที่ 2	บทเรียนที่ 1	บทเรียนที่ 2
No	No	No	No	No	No	No	No	No	No
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
16	43.	3	18.	5	13.	4	25	16	43.
24	24	75	51					37.	5

❖ หน้าที่ของการสลับภาษา(ของครู)

หน้าที่	Meaning	จำนวน	
		บทเรียน1	บทเรียน2
ให้ข้อมูล	any move presenting information or ideas of direct relevance to the learning task	23	5
ชักชวน	any move designed to produce a verbal response from another speaker or speakers	7	3
สั่งให้ทำ	any move encouraging non-verbal activity as an integral part of the learning task	0	5
จัดระเบียบ	any move structuring the learning task or environment without directly contributing to the learning task itself	5	0
ประเมิน	any move assessing, positively or negatively, another's response	4	5
เชื่อมสัมพันธ์	any move not contributing directly to the teaching/learning task, but which facilitating it by establishing or maintaining social relationships	0	3
ตอบ	any move directly sought by the utterance of another speaker.	0	0
รวม		39	21

3. ความเชื่อของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย

บทบาทของภาษาไทยในชุมชนชาวไทย - คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสำคัญสำหรับชีวิตประจำวันและการทำงาน

เดี๋ยวนีเขาไม่ค่อยได้กันแล้ว เขบอกว่าจะเรียนไปทำไม ขนาดคนลาวโง่งนี่นะ เพราะว่าเรียนไปแล้วก็ไปใช้งานไม่ได้...มีบางครอบครัวที่เวลาลูกเขาดูตัวเล็ก เราไปล้อเล่นพูดเป็นภาษาไทยแล้วพ่อแม่เค้าโกรธ คือเค้าไม่ยอมให้ลูกเค้ารู้ภาษาพ่อแม่ของปู่ย่าของเขา เพราะว่ามันไม่ทันสมัย

วัตถุประสงค์ของการเรียนและการสอนภาษาไทย - **เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรม (พิธีเสน)**

-- คุณพอจะให้เรียนภาษาไทยได้เกี่ยวกับการชนไม่ไหวเรียน / -- จุดประสงค์ที่มั่วๆ (สอนภาษาไทย) ผมไม่ได้ประสงค์งั้น (การสนทนา) คือ จุดประสงค์ที่ทำเพราะว่าเรื่องประเพณีมันของเขาดำเนินมันเริ่มมีคนที่ไม่ค่อยศึกษาขึ้นมา แล้วคนที่ศึกษา ก็เขียนหนังสือไทย แล้วออกเสียงไทยๆ ซึ่งมันทำให้การพูดจากเสียมันพ่นไปเป็นเสียงภาษาไทยไป

วิธีการสอนภาษาไทย - **เน้นหลักภาษาโดยมีอาจารย์เป็นศูนย์กลาง & bottom up process**

-- หมึงเอาตัวหนังสือออกมาแล้วสอนมาแล้วก็ผสมให้เด็กเห็น ต่อจากนั้นขึ้นมาก็มีหนังสืออีกเล่มหนึ่งสำหรับอีกอ่านเมื่อแสนสมแล้วออกมาเป็นศัพท์สำหรับภาษาไทย / --- ขณะนี้ยังทำ (การสนทนา) ไม่ได้จนกระทั่งอ่านหนังสือขึ้นมา ตัวหนังสืออ่านขึ้นมาแล้วมันแต่ละจะแยกเปลี่ยนได้ แต่อันนี้มันเริ่มต้นแค่สระพยัญชนะเท่านั้นเอง

ภาษาที่ใช้สื่อสารในชั้นเรียนและการสลับภาษา - **ใช้ทั้งสองภาษา โดยเน้นภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้น**

-- ภาษาที่เน้นจริงๆก็น่าภาษาไทยแต่เมื่อตอนเข้านั้นจะต้องเอาภาษาไทยกลาง

-- มีนักเรียนบางคนพอเองแล้วพอแก่ไม่เข้าใจขึ้นมาปุ๊ป เขาก็ต้องใช้ภาษากลาง

บรรณานุกรม

~ ในบทความ ~

อภิปรายสรุป

ภาษาที่ครูใช้ในชั้นเรียนภาษาไทยได้: (การสังเกต)

- ใช้ภาษาไทยในการพูดกับครูเป็นหลัก (ครูเป็นศูนย์กลาง)
- เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเรียนการสอน
 - พูดตามครู, ทำตามคำสั่ง, ซักถาม (ขาดการสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ)
 - เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านสังคม
 - เชื่อมสัมพันธ์
- มีการสลับเป็นภาษาไทยกลางน้อยมาก

ความเชื่อของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยได้: (การสัมภาษณ์)

- เพื่ออนุรักษ์ประเพณี (ต่างจากการเรียนภาษาต่างประเทศโดยทั่วไป)
- เน้นสอนหลักภาษามากกว่าการสื่อสาร
- ใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอนเป็นหลัก
- มีการสลับเป็นภาษาไทยกลาง (เมื่อจำเป็น)